

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

QERSHOR

20

25

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

Kjo botim u financua nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut në Shkup dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Funded by
the European Union

Фундаменталните човекови права
на прво место: Активен придонес
за владеење на правото

Содржината на овој продукт е единствена одговорност на Хелсиншкиот комитет за човекови права и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

PËRMBAJTJA

01

Hyrje

02

Gjuha e urrejtjes

03

Veprat nga urrejtja

04

Institucione të mbyllura

05

Ndihmë juridike falas

HYRJE

Në fillim të qershorit, një projektligj që shpall zonën përreth Kuvendit zonë sigurie u dorëzua për shqyrtim në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ky projektligj është dorëzuar me procedurë të shkurtuar.

Me atë rast, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut paralajmëroi se përpjekja e Kuvendit për të kufizuar të drejtën për tubim publik, protestë ose demonstrata para dhe pranë ndërtesës së Kuvendit do të ketë pasoja të dëmshme për të drejtat dhe liritë e njeriut. Komiteti kërkoi tërheqjen e menjëhershme të këtij teksti të projektligjit, kurse përfaqësuesit e qytetarëve në legjislaturë, kur miratojnë ligje, t'i kushtojnë gjithmonë vëmendje gëzimit të papenguar dhe të garantuar të të drejtave dhe lirive të njeriut.

Parada e gjashtë e Krenarisë/Skopje Pride u zhvillua më 21 qershor. Rrjeti Kombëtar Kundër Homofobisë dhe Transfobisë vendosi t'i japë Skopje Pride një itinerar të ri - simbolikisht dhe fjalë për fjalë, dhe jo të jetë një festë, por një protestë, pa një program argëtues, vetëm rezistencë. Motoja e Paradës së Krenarisë në Shkup 2025 ishte "Ne (do të) qëndrojmë së bashku!" Për këto raste, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut ngriti dy kallëzime penale në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

HYRJE

Gjatë muajit qershor, u mbajt një takim i përbashkët i Komitetit të Helsinkit me Shoqatën Maqedonase të Avokatëve të Rinj, Drejtorinë për Ekzekutimin e Sanksioneve, Entin Korrektues Vollkovija, Entin për Aktivitete Sociale, Avokatin e Popullit, Dhomën e Avokatëve të Republikës së Maqedonisë, Këshillin Shtetëror për Parandalimin e Delikuencës së të Miturve dhe Drejtësinë për Fëmijë dhe UNICEF-in, në të cilin u konfirmua angazhimi i përbashkët për një sistem ku çdo fëmijë do të ketë mundësi të barabarta, mbrojtje të barabartë dhe trajtim dinjitoz.

Në muajin qershor, në mediat sociale u shfaq një video shqetësuese e dhunës fizike ndaj një fëmije katërvjeçar, e shoqëruar nga një foto që tregonte lëndime të dukshme në fytyrë dhe trup. Komiteti i Helsinkit e dënoi ashpër këtë akt dhe bëri thirrje për ndëshkimin më të ashpër për autorin e dhunës ndaj fëmijës, si dhe mbrojtje të shtuar institucionale për anëtarët më vulnerabël të shoqërisë. Në të njëjtën kohë, Komiteti bëri thirrje publikut që të përmbahet nga ndarja e të dhënave personale, fotove dhe informacioneve në lidhje me një fëmijë viktimë të dhunës, veçanërisht në internet dhe rrjetet sociale, sepse edhe kur udhëhiqet nga qëllime të mira ose dhembshuri, një ndarje e tillë mund të shkaktojë trauma shtesë, stigmatizim dhe pasoja psikologjike afatgjata për fëmijën.

Në fund të qershorit, u prezantuan rezultatet e ndihmës juridike dhe parajuridike të ofruar për gjithsej 383 gra, duke përfshirë rastet ku ishin angazhuar avokatë për të përfaqësuar viktimat në gjykatë, në periudhën nga korriku 2024 deri në mars 2025.

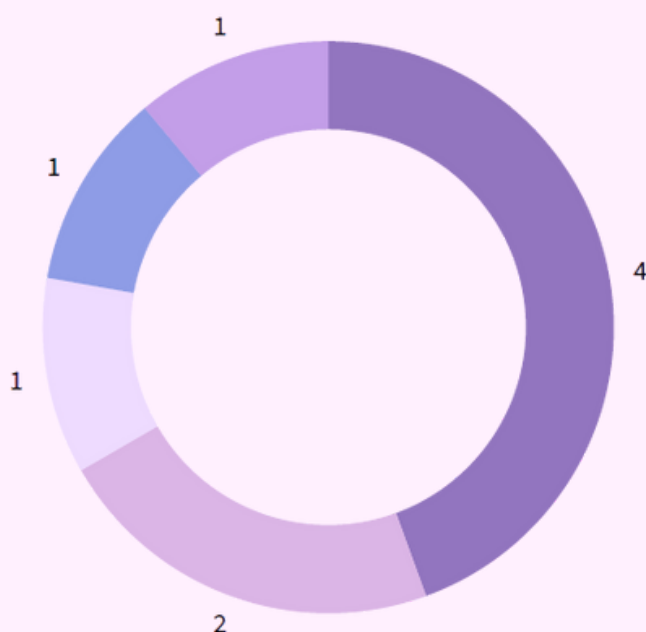
SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN QERSHOR 2025

Gjatë muajit qershor 2025, në ueb platformën www.govornaomraza.mk janë regjistruar gjithsej 8 raste, nga të cilat 4 (44%) janë të bazuara në orientim seksual dhe identitet gjinor dhe 2 raste (22%) në bazë kombësie me elemente të gjuhës së urrejtjes, nxitjes dhe thirrjes për diskriminim dhe ngacmim.

Muaji i Krenarisë dhe Parada e Krenarisë këtë vit kanë nxjerrë në pah edhe një herë paragjykimet dhe stigmën ndaj komunitetit LGBTI. Gjuhë urrejtjeje vërehej në rrjetet sociale në komentet nën njoftimet për mbajtjen e Paradës që nxiti dhe bëri thirrje për dhunë në bazë të orientimit seksual dhe identitetit gjinor.

Për këto raste, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut ngriti dy kallëzime penale në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

PARAQITJA GRAFIKE E SITUATËS ME GJUHËN E URREJTJES NË MUAJIN QERSHOR 2025

- Gjuhë e urrejtjes e bazuar në orientimin seksual dhe identitetin gjinor
- Gjuhë e urrejtjes e bazuar në kombësi
- Gjuhë e urrejtjes e bazuar në seks dhe gjini
- Gjuhë e urrejtjes e bazuar në përkatësinë politike
- Gjuhë e urrejtjes e bazuar në etni

*

***Në platformë janë regjistruar 8 raste origjinale të gjuhës së urrejtjes - në disa prej rasteve janë regjistruar më shumë se një karakteristikë mbrojtëse.**

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN QERSHOR 2025

PËRFUNDIM

Rastet e regjistruara të gjuhës së urrejtjes në qershor 2025 tregojnë përsëri trendin shqetësues të sulmeve të intensifikuara ndaj komunitetit LGBTI, veçanërisht në kontekstin e Muajit të Krenarisë dhe mbajtjes së Paradës së Krenarisë. Pjesa më e madhe e përmbajtjeve shfaqet në rrjetet sociale, ku thirrjet për dhunë dhe diskriminim konfirmojnë vazhdimësinë e paragjykimit dhe stigmës në diskursin publik. Ngritja e kallëzimeve penale është një hap i rëndësishëm, por shifrat dhe përmbajtja tregojnë se nevojitet veprim institucional sistematik dhe më i fuqishëm.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN QERSHOR 2025

REKOMANDIM

Rekomandohet bashkëpunim i shtuar midis institucioneve, organizatave të shoqërisë civile dhe medias me qëllim reagimin më të mirë dhe më të shpejtë ndaj gjuhës së urrejtjes në internet, përpunimin efikas të raporteve për nxitje të dhunës dhe diskriminimit, si dhe zbatimin e fushatave të vazhdueshme për edukim dhe ndërgjegjësim publik në lidhje me të drejtat dhe dinjitetin e komunitetit LGBTI dhe të gjitha grupeve të cënueshme dhe të marginalizuara.

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA RAPORT MUJOR - QERSHOR 2025

Gjatë muajit qershor 2025, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut regjistroi 4 incidente të mundshme me motive të njëanshme, për pjesën më të madhe të të cilave, në përputhje me tregues të tjerë (vendndodhja, metoda e kryerjes, përfshirja e të miturve dhe nxënësve të shkollave të mesme, etj.), ekziston një bindje e arsyeshme se ato janë kryer për shkak të përkatësisë etnike të viktimës, pra autorit të veprës. Konkretisht, ekzistojnë 3 incidente të mundshme bazuar në përkatësinë etnike dhe një incident bazuar në besimin fetar. Sipas llojit të dhunës, të gjitha incidentet përmbajnë dhunë. Në të gjitha rastet, të miturit paraqiten si viktima ose autorë të veprave.

Incidentet e mundshme përfshihen në raport sepse ato lidhen me situata ku tregues të tjerë sugjerojnë se ka arsye për të besuar se këto incidente janë të motivuara nga paragjykitje/njëanshmëria. Ndër këta tregues të njëanshëm janë perceptimi i viktimës/dëshmitarit; komentet në vendngjarje; ndryshimi midis viktimës dhe autorit të veprës mbi baza etnike; modeli/frekuenca e incidenteve të mëparshme; natyra e dhunës; mungesa e motiveve të tjera; dhe vendi dhe koha. Thënë më saktë, incidentet e mundshme përfshihen në këtë raport për shkak të informacionit të marrë në lidhje me vendndodhjen (shembull: lagje ose shkollë etnikisht e përzier, linja autobusësh të përdorura nga anëtarë të komuniteteve të ndryshme etnike, vende ku kanë ndodhur vepra të urrejtjes në të kaluarën), llojin (shembull: një grup i madh të miturish që sulmojnë një ose më shumë viktima pa asnjë provokim, përleshje në grup, sulme ndaj autobusëve ose në stacionet e autobusëve), kohën (shembull: pas përleshjeve të mëparshme si formë hakmarrjeje, pas shkollës, gjatë ose pas një ndeshjeje sportive) dhe pronën e dëmtuar gjatë incidentit (shembull: vendet e ceremonive fetare).

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA RAPORT MUJOR – QERSHOR 2025

Përfundime:

- 1. Dhuna me motive etnike dhe fetare mes të rinjve mbetet një sfidë serioze. Analiza e incidenteve të mundshme në qershor 2025 tregon se të rinjtë, veçanërisht të miturit, janë gjithnjë e më të përfshirë në incidente të dhunshme me elementë të paragjykimeve etnike ose fetare. Kjo tregon tensionet e vazhdueshme në mjediset multietnike dhe mungesën e masave efektive parandaluese në sistemin arsimor dhe shoqëror.**
- 2. Pavarësisht ekzistencës së treguesve që tregojnë për një motiv të njëanshëm, incidentet nuk trajtohen gjithmonë si vepra të urrejtjes. Kjo tregon nevojën për trajnim dhe sensibilizim më të madh të institucioneve për të njohur dhe përpunuar akte të tilla.**

Rekomandim:

- Është e nevojshme të futen programe edukative për tolerancën ndërkulturore, komunikimin jo të dhunshëm dhe përballjen me paragjykimet, me përfshirjen aktive të nxënësve, mësuesve dhe prindërve.**
- Institucionet duhet të trajnohen sistematikisht për të njohur treguesit e njëanshëm dhe për të vepruar sipas kornizës ligjore, në mënyrë që të sigurojnë mbrojtje të drejtë dhe efikase të viktimave.**

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA - QERSHOR 2025

1. Pasqyrë e përgjithshme e aktiviteteve

Gjatë muajit qershor 2025, Komiteti i Helsinkit u ofroi ndihmë juridike falas personave të dënuar në tre raste.

- **Dy raste: Mbrojtja e shëndetit dhe siguria e një personi të dënuar**
- **Një rast: Lirim i parakohshëm nga një institucion ndëshkimor-korrektues**

2. Pasqyrë e shkurtër e shërbimeve të ofruara juridike

- **Rishikimi i legjislacionit dhe këshillave juridike të ofruara personave të dënuar dhe familjeve të tyre**
- **Dorëzim i kërkesave për akses të lirë në informacion tek institucionet kompetente**
- **Ofrim i informacioneve juridike, këshillave dhe referimeve për klientët**

4. Përfundime dhe rekomandime

- **Përmirësimi i kushteve të kujdesit mjekësor duke siguruar personel mjekësor të kualifikuar, kontrole të rregullta shëndetësore dhe mekanizma efikasë për raportimin dhe zgjidhjen e problemeve shëndetësore.**
- **Inkurajimi dhe zgjerimi i zbatimit të masave alternative, veçanërisht lirimi me kusht me mbikëqyrje mbrojtëse, me qëllim uljen e mbipopullimit, përmirësimin e risocializimit dhe përdorimin racional të burimeve.**

NDIHMË JURIDIKE FALAS, RAPORT MUJOR – QERSHOR 2025 TË DHËNA STATISTIKORE

NJF	30	
NJD	1	
Gjithsej	31	
	Numri	Përqindja
Gjinia		
Meshkuj	13	42
Femra	18	58
Përkatësia etnike		
Maqedonë	26	83.5
Shqiptarë	2	6.5
Romë	3	10
Turq	0	0
Rajonet gjeografike		
Shkup	23	74.5
Vardar	1	3
Pollog	0	0
Pellagoni	2	6.5
Jugperëndim	0	0
Verilindje	2	6.5
Lindje	1	3
Juglindje	2	6.5

NDIHMË JURIDIKE FALAS, RAPORT MUJOR – QERSHOR 2025 TË DHËNA STATISTIKORE

Fusha juridike	Numri	Përqindja
E drejta pronësore	4	13
Mbrojtja dhe sigurimi social	2	6.5
Mbrojtja e fëmijëve	2	6.5
Sigurimi pensional dhe invalidor	1	3
Mbrojtja dhe sigurimi shëndetësor	0	0
Marrëdhëniet e punës	10	33
Dhuna me bazë gjinore dhe dhuna në familje	1	3
Çështje statusore	1	3
Mbrojtja e të drejtave të njeriut	6	19
Të tjera	4	13

RAST STUDIMI PËR NDIHMË JURIDIKE DYTËSORE (NJD) - PËRFAQËSIM NË PROCEDURË GJYQËSORE PËR KËRKESA MONETARE NGA MARRËDHËNIA E PUNËS

Gjatë muajit qershor 2025, çdo i treti aplikant për ndihmë juridike falas iu drejtua Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut për këshilla ligjore në fushën e marrëdhënieve të punës. Kjo përqindje e lartë është për shkak të një numri shkeljesh të të drejtave të punës për të cilat aplikantët janë ankuar, siç janë: punëdhënësi nuk i ka paguar pagat plotësisht, nuk i ka paguar kontributet nga pagat ose nuk i ka paguar përfitimet në përputhje me ligjin, marrëveshjen kolektive dhe kontratën e punës. Punëtorëve nuk u është dhënë një kopje e kontratave të punës (neni 15 paragrafi (3)); Punëdhënësi u ka urdhëruar punëtorëve të kryejnë detyra të tjera pune në kundërshtim me ligjin (neni 30); Punëdhënësi nuk ka siguruar kushte për sigurinë e jetës dhe shëndetit të punëtorëve (neni 42 i Ligjit për Marrëdhëniet e Punës), nuk i ka njohur ata me masat për sigurinë dhe shëndetin në punë dhe nuk i ka trajnuar ata për zbatimin e tyre në përputhje me rregulloret për sigurinë dhe shëndetin në punë (neni 32 i Ligjit për Marrëdhëniet e Punës); Punëdhënësi nuk respekton afatet e njoftimit (neni 89 i Ligjit për Marrëdhëniet e Punës); Punëdhënësi nuk i ka paguar pagat plotësisht, nuk i ka paguar kontributet nga pagat dhe nuk i ka paguar përfitimet në përputhje me ligjin, marrëveshjen kolektive dhe kontratën e punës (Neni 105 i Ligjit për Marrëdhëniet e Punës); Punëdhënësi nuk i ka siguruar punëtorit pushim javor dhe vjetor në përputhje me ligjin, nuk ka paguar kompensim për pushimin vjetor, nuk ka nxjerrë vendime për të drejtën e përdorimit të pushimit vjetor;

RAST STUDIMI PËR NDIHMË JURIDIKE DYTËSORE (NJD) - PËRFAQËSIM NË PROCEDURË GJYQËSORE PËR KËRKESA MONETARE NGA MARRËDHËNIA E PUNËS

Punëdhënësi urdhëroi punëtorët të punonin më gjatë se orari i plotë, ndërkohë që nuk mbajti ose mbajti gabimisht të dhëna për orarin e punës dhe orët shtesë, nuk pagoi një bonus page dhe nuk njoftoi inspektoratin për futjen e punës jashtë orarit (nenet 116, 117, 119 dhe 120 të Ligjit për Marrëdhëniet e Punës); Punëdhënësi nuk i është përmbajtur rregulloreve mbi rishpërndarjen dhe caktimin e orarit të punës (nenet 123, 124 dhe 125);

RAST STUDIIMI PËR NDIHMË JURIDIKE DYTËSORE (NJD) - PËRFAQËSIM NË PROCEDURË GJYQËSORE PËR KËRKESA MONETARE NGA MARRËDHËNIA E PUNËS

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Pjesa më e madhe e parashtruesve të kërkesës të cilët janë ankuar për shkelje të të drejtave të tyre të punës janë ankuar se punëdhënësi nuk ka paguar rrogën e plotë, nuk ka paguar kontribute nga paga ose nuk ka paguar përfitime në përputhje me ligjin, kontratën kolektive dhe kontratën e punës. Këta punëtorë u udhëzuan nga ne të fillonin një kontest gjyqësor pune, duke marrë parasysh se ushtrimi i mëtejshëm i të drejtave të tyre ushtrohet nëpërmjet gjykatave. Megjithatë, duke pasur parasysh se këta punëtorë ishin të punësuar më parë dhe se ata ende kishin të ardhura bazuar në pagë në 6 muajt e fundit, shumica e aplikantëve nuk i plotësonin kushtet për miratimin e ndihmës juridike dytësore.

Për shkak të gjithë asaj që u tha më sipër, ne rekomandojmë përsëri ndryshime ligjore që synojnë lehtësimin e kërkesave të të ardhurave për miratimin e NJD-së, veçanërisht për punëtorët të cilët, në kohën e paraqitjes së kërkesës për miratimin e NJD-së, janë të papunë dhe pa të ardhura të tjera.